

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A vallás- és közoktatásügyi minister beszéde. (Farkas Géza.) — Egyházi énekeink kérdéséhez. (Justh Sám. István.) — A bánya egyházkerület költségvetése. (Gaál Mihály.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Figyelmeztetés!

Fél- és negyedéves előfizetőinket előfizetéseik megújítására, a hátralékosokat hátralékaik törlesztésére kérjük.

Társult előfizetők eddigi czimszalagjaikat használják.

Lapunk jóakaróit felhívjuk, sziveskedjenek e vállalatot kivált szellemi közreműködésökkel támogatni.

Szerkesztőség.

A vallás- és közoktatásügyi minister beszéde.

A legutolsó választások urnájából Budapest főváros egyik még pedig 1-ső kerületében (belváros) Trefort vallás- és közoktatásügyi minister neve is mint győztes került ki.

A minister úr, mint Budapest egyik képviselője jónak látta az eddigi szokástól eltérőleg, nem a választás előtt, de a választás után elmondani program beszédjét. E körülmény csak emeli a beszéd értékét, mert a benne kifejtett eszmék, tervek és célzatok nincsenek a „ha“ és „esetleg“ kétes jelentőségéhez kötve. Így, a választás után e beszéd, valódi programbeszéd! Mi egyébiránt más különben is meg vagyunk győződve a minister úr jó indulatáról — de, s ezt nekünk rossz néven venni nem fogja — a dolog természetéből kifolyólag — ezuttal a szokottnál nagyobb jelentőséget tulajdonítunk beszédének.

Politikai közönség előtt tartva a beszéd politikai tendenciával bir, erről az oldalról természetesen nincs szándékunk a beszéddel foglalkozni, s nem lenne kedvünk még akkor sem, ha ez lapunk keretén kívül nem esnék, már csak azért sem, mert azon párt irányja, melynek a minister is szolgálatában áll, a hazai nagy közönség előtt sokkal ismertebb, mint bármely más párté, s Trefort minister beszédének

politikai részében mást nem tesz, mint hogy míg bár kerülő uton magát a párt tagjának vallja; másrészt e pártot védelme alá veszi.

Azonban beszédjének egy része oly dolgokat érint, melyek társadalmi és vallási viszonyokat érintenek, s így minket is igen közelről érdekelnek.

Ezek elseje mindjárt a vallásról szól. Valószínű ügy mond, hogy a vallás szabadsága ismét szóba fog hozatni én a régi szemponthoz fogok ragaszkodni. Kívánom a legnagyobb lelkiismereti szabadságot és minden kényszer eltávolítását vallás dolgában, de új vallások vagy egyházak alapítását, melyek a társadalmi renddel a magyar állammal nem férnek össze megengedhetőnek nem találok. Vagy ha bizonyos fantasztikus extravagantiák vallásos alakot öltének azoknak mint egyházi társulatnak törvényes alapot adni nem tartanám idővesznek. Ez hát vallásügyi programja a kultusminister úrnak; melyet mi teljesen aláírnánk, s az ebben kifejtett szabadelvű és józan elveknek örülni is tudnánk, ha ezeket egy most első ízben megválasztott képviselő, vagy tárczáját most elfoglaló minister szájából hallottuk volna. Így azonban sajnos, abban a helyzetben vagyunk, hogy még csak illusiokban sem ringathatjuk magunkat, módunkban lévén e szavakat saját értékükre leszállítani; vagy legalább is arra a következtetésre jutni, hogy a minister úr órája a tényleges időnél sokkal elébbre jár.

Hogy mikép gondolja a minister úr a teljes lelkiismereti szabadságot biztosítani vagy a fantastikus extravaganciák vallásos alakká öltését megakadályozni, erre nézve meglehet, hogy jövőre, eddig még senki előtt nem ismertetett módokat és eszközöket rejteget; mi persze csak a múltból következtethetünk, s ebből fájdalom sok vigasztalás kiolvasni nem tudunk.

Hisz, hogy az utóbbival kezdjük — ministersége alatt öltött nagyobb alakot az új vallások terjedése — (nasarenizmus, baptisták) s az ország fővárosában a minister szemeláttára alakulnak felekezetek, a melyek még „törvényes alapot“ nem nyertek ugyan, de már felekezeti vagyonnal, szervezettel bírnak s legújabbán a minister úr engedelmével, tehát a törvényhozás kijátszásával templomot építenek!

S ó te vallás egyenlőség, s teljes lelkiismereti szabadság, mikor jó el a te országod? Hiába valók az ellenzéknek ebbeli erőlködései, sőt fájdalom az utolsó országgy. alatt tekintélyes evang. személyek részéről is olyan nyilatkozatok tétettek, hogy ne bántsuk ezt a pontot, mert inkább esszat, mint jót szülne. Nagyon valószínű, hogy a minister úr mint az elméletek embere itt is, csak az elméletnél marad, a mint hogy maga is útját vágja előjáróképen minden lehető kombinációnak, mikor mondja: „én a régi szemponthoz fogok ragaszkodni,“ azaz ahhoz a szemponthoz a melyet az esztergomi érseki palotában, vagy barátok-téri fraternitásban csinálnak . . .

A vallás szabadság kissé tág régióiból aztán leszáll a minister úr a gyakorlati élet szinterére, s üstökénél ragad egy kérdést a mely mélyen behat a társadalom létrendjébe: „szükségesnek tartom a házassági ügyek rendezését!“ Ha ez Spanyolországban Olaszországban a legkatholikusabb országokban, és pedig az egyház veszélyeztetése nélkül megtörténhetett, miért ne történhetnék meg nálunk?

A házasság rendezése körül kifejtett buzgalmat a minister urnak nagyon tudnók méltányolni, ha kétségtelenül tudnók, hogy a minister úr nagyon akarja. De hát ha akarja és akarta kérdjük: miért nem történhetett meg annak idején, mikor a polg. házasságról volt szó. Vagy talán most másképp alakult a minister úr pártja? Vagy talán pártján kívül remél a minister úr pártot csinálni házasság ügyi terveinek?

Az államnak házassági ügyekben rendelkezni, kétségbe vonhatlan joga, s ha egyháznak — a mely a házassági ügyeket kebelén belül intézi — az intézkedései a megváltozott korviszonyoknak többé meg nem felelnek, elengedhetetlen kötelessége az államnak, illetve a törvényhozásnak gondoskodni bizonyos módokról, a melyek a társadalom egyes rétegei között lévő úrt áthidalják.

Felette érdekesek azon kijelentései, melyek a vallás és tanulmányi alapok rendezésére vonatkoznak. A kath. egyház katolikus alapoknak tartja, ámde a minister úr elég bátorsággal bír kimondani, hogy azok „országos alapok.“ Azoknak alkotmányos

formák közti kezelését törvény által kell szabályozni, mert a mostani állapot, hogy az alkotmány keretén kívül álló testület azok felett felügyeletét gyakorolja, tarthatatlan s az alkotmányosság fogalmával ellentétben van.“

Ez egyházpolitikai programjának általános része.

Ránk nézve azonban — különösen mint papokra — a program folytatása is különös érdekel bír.

Dolgok, melyek a váci és nagyvárad püspökségek üresedése alkalmával napvilágra jöttek — gondolkodóba ejtik a minister urat a ki szükségesnek találja, hogy az államhatalom gondoskodjék arról: „hogy a püspök utódja is a javak hasznát élvezhesse.“ (Lám a papi nötlenség sem képes a kath. egyházi javakat megőrizni az elharácsolástól! Nekünk ugyan nincs e részben félteni valónk!)

„Meg kell szüntetni azon visszás állapotot, hogy a püspökök többnyire adóssággal kénytelenek pályájukat kezdeni, miután a püspökségeknek semminemű fundus instructusok nincsen, úgy hogy még a rezidentiát is üresen találják.“ Végre u. m. rendezni kell a congrua és párbér ügyét, az utóbbi mint a feudalizmus maradványa a misera contribuens plebsre emlékeztet.“

Elég messze menő dolgok, s mondjuk ki életre való ideák. Megérnek-e? s ha igen, mikor?

Ezt nehéz most eldönteni. Az tagadhatatlan, hogy a minister úr olyan fába vágta fejszéjét, melynek ledöntéséhez erélyes akarat és szívós kitartás szükségesletik.

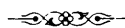
Az utóbb említett dolgok persze kizárólag a r. kath. egyházra vonatkoznak, a tanúság azonban ránk nézve is nyereségy lesz.

Hogy papi birtok viszonyaink a r. katolikuskokéinál semmivel sem jobbak, tehát hogy nyomorúságosak az kétségtelen, mert hogy mást ne mondjunk, nálunk in minden pap adóssággal kénytelen kezdeni a gazdálkodást, hogy a papi szolgálmányok nagy decadentiában vannak nálunk is, azt észre nem venni nagy lelki sötétségről tenne tanúságot, hogy a párbér ügyet országosan (tehát nálunk is) rendezni az országgyűlésnek joga ne lenne, azt talán senki sem fogja állítani, hogy pedig mi e tekintetben magunkat kizárjuk, ez csak hátramaradottságról tenne tanúságot. Vagy csak ev. egyházunk lenne az, a mely a keresztény nagykorúság és szabadság zászlója alatt feudális intézményeket melengette keblén, a melyek mint oda nem illő czafrang akaratlanul is le fognak onnan elébb-utóbb vedleni, s pedig az erőszakos átmenet nagyobb kárral fogna járni, mint annak idején a békés procedura!

Vannak a kik e bajok orvoslását a zsinattól várják. Ezek legalább is igen csalódnak.

Viszonyaink ritkán voltak oly alkalmatlanok a papi fizetéseknek egyházi uton való rendezésére miut most. Ellenben meglehet, hogy országos intézkedés esetén elég simán folyna le a dolog, egyes példákbl legalább elég okunk van ez utóbbi feltevésre.

Mi ez uttal, midőn ez eszmék életre valóságát s korszerűségét ismételve is elismerjük, a minister úrnak akaratjához kitartást, s eszméi megvalósításához szerencsét kívánunk!
Farkas Géza.



Egyházi énekeink kérdéséhez.

2-ik rész.

Válaszúl ifj. Jeszenszky Károly evang. lelkész úr¹⁾ cikkére:

„Egy magyar egyházi ének dallamáról.“

„Was deines Amtes nicht ist,
da lass deinen Fürwitz.“

Jes. Sir. III. 24.

VI.

Biztosan felteszem már most, hogy J. K. úrnak nincs oka panaszkodni arról, hogy az ő cikkeit és különösen az 5-iket (melynek még sorait is megszámláltam) nem méltattam volna „tüzetes megvilágosításra és czáfolgatásra.“ Tettem azt, mint már kinyilatkoztattam volt — a történelem iránti tiszteletből, de azért is, hogy külföldi hitrokonaink előtt reputatióukat megőrizni segítsem, végre hogy kiemeljem, miszerint evang. egyházunk elfogadott dallamaihoz közös jogunk van; akár hol laktak, akár melyik nemzet vagy nemzetiséghez tartoztak ezen dallamoknak szerzői.

Azonban, ha van biztos adatunk arról, hogy a hymnologia mai adatai egyben-másban hibásak vagy hiányosak, hozzáuk a helyes és valódi adatokat nyilvánosságra, közöljük azokat esetleg németországi hitrokonainkkal, és ők — abban kételkednünk nem kell, nem szabad — szívesen kifogják azt, a mi hibás és valótlan, igazítani és a hymnológiába felvenni készségesen azt, a mi helyes és a mi a valóságnak és a tényállásnak megfelel!

De pusztá „felteszem, hihető, úgylát-szik“ stb. szavakkal a századokon át hiteleseknek tartott és számos adatokkal bebizonyított történelmi eseményeket, tényeket és eredményeket megdönteni nem lehet! Különben J. K. úr is „helyesbítette már kritikáját“ (5-ik cikk 85-ik sor) kijelentvén végre nevezett cikkének utolsóelőtti passzusában „hogy legalább is annyi joggal tekint a kérdéses dallamot²⁾ magyar földön eredettnek, a mennyivel Frühwirth, meg én ezt Hassler Leo számára követeljük!“

Posito sed non concessio, — helyezkedjünk tehát J. K. úr „helyesbített kritikájának“ álláspontjára. A mérő rudja, — egyenlő súly

¹⁾ Ifj. Jeszenszky Károly evang. lelkész úr teljes czime helyett J. K. úr betűket fogom használni.

²⁾ Lányi Illés énekéhez „Ač gest me srdce smůtne“.

lévén a serpenyőkben — vízirányosan megáll! Ha már most bele vetünk a mi serpenyőnkbe még egy súlyt, melynek ellensúlyozására J. K. úr az ő serpenyőjébe más súlyt nem fog vethetni, úgy, hogy a mérő nyelve felénk hajlani fog, akkor még is csak nekünk lesz igazunk!

Megpróbálom tehát új bizonyítékokkal a szerencsét és pedig egy chorálkönyv és egy levél felmutatásával:

a) A chorálkönyv czíme: „Evang. Choralbuch. Von J. K. Schärtlich weil. königl. Musikdirektor zu Potsdam und R. Lange Seminarlehrer zu Cöpernick. Neu bearbeitet von R. Lange, V-te Auflage. Potsdam. 1877. Aug. Stein Wilhelm-Platz 15.“

Ezen chorálkönyv, mely leginkább éjszaki Németországban van elterjedve (Zahn-é délen, Bajorországban) nagy gonddal van szerkesztve, összesen 9¹⁾ szakférfi dolgozott rajta. Erk berlini tanár ellátta az egyes dallamokat a történelmi adatokkal;²⁾ a kérdéses dallamot szintén Hassler H. L. 1601. czimmel jelölvén. Tárgymutatójában rámutat a 7-ik dallamra, mely szerint 1877-ik évben a következő egyházi énekek énekeltek u. m.

„Ach Herr mich armen Sünder“ —

„Befiehl du deine Wege“ —

„Herzlich thut mich verlangen“ —

„O Haupt voll Blut und Wunden“ —

Önként felmerül már most a kérdés, gondolható-e hogy egy 9 ember által készült chorálkönyv, a hol egy külön történelmi tanár („Erk“ Berlin) avval volt megbizva, hogy az egyes énekeket „történelmi adatokkal ellássa“, nem volna-e hitelesnek tekinthető, ha a „Herzlich thut mich verlangen“ című éneknél, Hassler H. Leót mondja dallamszerzőnek (1601)?! Hiszen meg van adva a dallam, Hassler nyomtatásban megjelent világi dalában „Mein G'müt ist mir vervirret“ (1601). A német protestans tudósok e tevékenységét becsmerli J. K. úr valóban „megbotránkoztató módon“ midőn írja (5-ik cikk): „De néha a pszichologiai törvények és lelki jelenségek analogiája biztosabban vezérelnek, mint egyes, a nemzetek hiusága által féltékenyen őrzött okmányok és feljegyzések.“ Hát ez hiuság és féltékenység, ha protestans tudósok megőrzik egyházunk közös dallamainak történelmi okmányait és feljegyzéseit?! Természetes, egyszerűbb, könnyebb és kényelmesebb egy pár tollvonás által „reklamálni és okkupálni“ a huszita-cseh-tót dallamokat és énekeket — miut századokon át „sze-

¹⁾ Schärtlich J. C. potsdami kir. zeneigazgató (königl. Musikdirektor), Lange, R. köperniki tanítóképezdei tanár (Seminarlehrer), Piltz (köperniki) és Schwarzlose (oranienburgi) tanítóképezdei tanárok, Menzel kolmári kormánytanácsos (Regirungsrath), Stein (wittenbergi) és Müller (perlebergi) zeneigazgatók, Engelbrecht (havelbergi) székesegyházi orgonista (Domorganist).

²⁾ Lange R. saját szavai: „der Professor Herr Erk zu Berlin unterstützte die neuen Auflage durch historische Notizen!“

rezni, feljegyezni és megőrizni azt, a mi nincs.¹⁾ Az anektálás politikáját, bár nagyban üzetik még ma is (keleti kérdés), az egyházi térre is átvinni én részemről nem csak sajnálom, hanem hátrózzottan rosszallom is! De nem csak a cseh-tót énekekről van itt szó, hanem még a latin himnuszról és Hassler dokumentált dallamáról is. Valóban, ha azok a hiú, féltékeny németek (ilyeknek tartja őket J. K. úr) meghallanák ezeket, könnyen travestálhatnák Hassler öthangú világi dalszövegét ilyképen: „Sein G'müt ist ja verwirret, Das macht sein Herze hart!“²⁾ És mit mond J. K. úr, midőn Frühwirth Samu őt — és pedig egészen helyesen — felszólítja: „Ha hivatalosan érzi magát Jeszenszky úr, — írjon magyart (t. i. egyházi énektörténelmet) és szálljon szembe azon igazságtalan németekkel, kik eme vagy ama magyar hegedűs egyházi dallamát magokénak deklarálják. Vagy nem merész állítás-e, hogy a tót „Tranoscius énekei magyar énekek?“³⁾ Arra J. K. úr (3-ik cikk) úgy felel (halljuk!!!) „Nagyon köszönöm a jó tanácsot a magyar egyházi énektörténelm megírására nézve. De ezzel sehogyszem tudom összeegyeztetni azt az ellenszenvet, melyet arra irányult törekvésem iránt tanusít,⁴⁾ hogy a magyar egyházi énektügyre vonatkozó adatokat közvetlen tapasztalásból és lehetőleg hazai forrásokból merítsem. Vagy talán a német nemzet fiait által megírt kész és bizonyára jeles énektörténelmi művek alapján kell azt megírunk?“⁵⁾ Nagy elfogultság kívántatik ahhoz, hogy valaki a mi sajátos hazai viszonyaink között a nyelvi ellentéteket ép a lelkek békéjének és harmoniájának előidézésére annyira alkalmas egyházi téren oly rideg kimételességgel, a külföldinek a hazai fölé való emelésével (velencei iskola, — tót kántorok!) hangoztassa!“ t. i. J. K. úr azt Frühwirth Samu fenti felszólalásával szemben hangoztatja. Hát ha most Frühwirth azon szavakat történetesen kiejtené „De te narratur“ — nem védené-e magát jogosan és a valóságnak megfelelőleg? hisz nem ő (t. i. Frühwirth) reklamálta és akarta okkupálni a huszitacsehtót énekeket! nem ő vetette fel a nemze-

tiségi kérdéseket!) ő csak történelmi adatokról szólt. Nem is hallottam, hogy J. K. úr on kívül valaki valaha felvetette volna „a nemzetiségi kérdést egyházi dallamaink körül!“ Legegyen tehát jelszavunk: „Sum cuique“ és nem lesz baj!

b) A levél írója: Köstlin H. A. Dr. Friedberg. 1887. Márcz. 31; levele eredetiben a következő:

„Die Melodie zu dem Liede Herzlich thut mich verlangen (a, d, c, b, a, g, a, u. s. w.)²⁾ erscheint zum ersten Male gedruckt in Hans Leo Hasslers Lustgarten neuer deutscher Gesänge, Paletti, Galliard und Intradon — Nürnberg 1601. Als Urheber gilt Hassler; er schuf die Melodie zu dem weltlichen Liede: „Mein G'müt ist mir verwirret“ — dass diese Melodie ungarischer Herkunft sein soll, ist mir ganz neu; ich wäre sehr begierig, den Nachweis dafür zu erhalten.“³⁾ Böhme, Altdeutsch, Liederbüch: Leipzig. S. 305 und S. Kümmerle, Encyclopädie der ev. Kirchenmusik S. 585 treten für die Urheberschaft Hasslers ein. Absolut sicher kann meines Erachtens dieselbe — was die Melodie betrifft⁴⁾ — nicht behauptet, aber auch das Gegenteil nicht ausgesagt werden; nach Analogie ähnlicher Fälle⁵⁾ wäre die Möglichkeit nicht ausgeschlossen, dass Hassler die Melodie dem Volksgesang seiner Zeit entnommen hätte, da die Componisten den Schwerpunkt ihres Schaffens in dem Tonsatz erblickten. Aber so lange nicht eine Spur aufgezeigt und nachgewiesen werden kann, dass die Melodie vor 1601 vorkommt, darf und muss Hasslers Urheberschaft behauptet werden! Wie gesagt, ich wäre sehr begierig auf Mittheilung der Beweismittel für magyarische Herkunft dieser Weise!“ Függelektül még azt írja Köstlin:

„Auch W. Bäumker, namhafter kath. Hymnologe „das kath. Kirchenlied II. S. 350 (1883) hält an Hasslers Urheberschaft fest.“⁶⁾

¹⁾ Protest. egyh. s isk. lap. 1887. Febr. 27. sz. „Békési ev. esperességéből“ — Zsilinszky Mihály elnök figyelmezteti szótól (ifj. Jeszenszky Károlyt), hogy a hazafiság kérdésének az ügybe való bevonását meg nem engedheti.

²⁾ Az eredeti világi dal hangtété e szerint F-dur volt (5 hangra).

³⁾ A kitüntetett helyeket e cikk írója aláhuzta.

⁴⁾ Zahn J. is azt véli, hogy a „Melodia“ népdaltól származik.

⁵⁾ Számos egyházi ének, a népdalok melodiából vett.

⁶⁾ Ugylátszik, hogy J. K. úr reménye, melyet Sz. Bernát clairveauxi barát latin himnusába helyezett, csak ugyan füstbe megy (2—5-ik cikk). Mert még azon hírneves (namhafter) katolikus hymnologus sem tudta felfedezni a „Herlich thut mich verlangen“ dallamában Bernát himnusának motívumait; melyet állítólag Lányi Illés alkalmazott volt a „maga „Ač gest me srđce smutne“ énekéhez, mert Bäumker W. is Hasslert tartja e dallam szerzőjének.

¹⁾ Vonatkozólag a cseh-tót énekekre — mert eredeti magyar énekeink és dallamaink is vannak, azokról lehetne egyh. ének-történelmet írni.

²⁾ Eredeti szöveg:

„Mein G'müt ist mir verwirret —
Das macht ein' Jungfrau zart;“

³⁾ Evang. egyh. s isk. 1887. Febr. 12. szám: 7.

⁴⁾ Felelet helyett támadni — és azután új kérdéseket tenni — az J. K. úr taktikája!

⁵⁾ Valóban bámulatos a német hymnologusok tevékenysége, nézzük csak Koch E. E. művének címét „Geschichte des Kirchenliedes und Kirchengesanges der christlichen, insbesondere der deutschen evang. Kirche, von Eduard Emil Koch, Dekan, ordentl. Mitglied der histor. theolog. Gesellschaft zu Leipzig. Band I—VIII. Stuttgart 1866—1877.

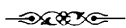
És ezekkel, t. i. a sok kiadást ért Schärtlich-Lange-féle chorálkönyv, de különösen Köstlin Dr. és tanár tanubizonyosságával befejezhetném már 2-ik cikkemet is; kiemelve még azt, hogy Köstlin jelenleg a protestáns egyházi ének- és zenetügynek, szóval a hymnológiának legelső tekintélye Németországban!

Mindezen történelmi adatok és bizonyítékok alapján, melyekhez még egy katolikus hymnologus tanubizonyossága is járul, bátran kijelenthetem, hogy Hassler H. Leótól kell a „Herzlich thut mich verlangen“ egyházi (halotti) ének dallamát származtatnunk. Ugy szintén indítatva érzem magamat J. K. urat felszólítani, sziveskedjék Köstlin Dr. tanár úr óhajtását figyelembe venni és kíváncsiságát kielégíteni ezáltal, hogy közölje ő vele azon bizonyítékokat, melyek a „Szivem szerint kívánom“ (Herzlich thut mich verlangen“, Srdečne žadam sobe“) dallamát magyar eredetűnek bizonyítják. Kikérjük azután Köstlin Dr. és tanár, tán szintén „helyesbített“ nézeteit (!) e lap tisztelt olvasóival közölni!

Ellenkező esetben t. i. ha J. K. úr kellő adatok hiányában Köstlin Dr. és tanár „arbitere-féle interventióját“ igénybe nem venné, elvárjuk, hogy „repulsus ille veritatis viribus“ szavak értelmében végre elfogja fogadni a hymnologia történelmi alapjait, elősmervén — bár „szive mást kívánt vala“ — hogy a „Szivem szerint kívánom“ (Szügyi úr mutatvány a 4. sz. kezdő ének) nevű dallam Hassler H. Léonak köszöni létezését!!!

Ha vitatkozásunknak lesz némi sikere, nem fogom sajnálni azon időt, melyet ezen ügy érdekében feláldoztam. Hogy sokat vitatkoztunk, az igaz, — néha élénkebb színezettel, élesebb constructióval is! Űtötték! ütöttünk! hogy legalább okunk legyen felkiáltani, ha nem is fájdalomunkban, de legalább bámulatunkban: „Percutiar, modo fructum habeam!“⁽¹⁾

Justh Sám. István.



A bányai egyházkerület költségvetése.

E b. lapok 25. számában közöltetett a bányai egyházkerületnek költségvetése az 1887. jul. 1-től 1888. jun. 30-ig terjedő számítási időre előirányozva. Az esperességek eddigelé oly bizalomteljesen fogadták ez előirányzat közlését, hogy annak indokolását egyáltalán nem kívánták, sőt a nógrádi esperességben még felolvastatását is fölöslegesnek tartották.

Azt hiszem azonban, hogy e vak bizalmat az előtünk levő javaslat meg fogja ingatni.

A költségvetés kiadási rovatában ugyanis egy eddig soha elő nem forduló s most sem indokolható tétel foglaltatik, u. m. „Az ujvidéki egyháznak 500 ft.“

A költségvetésben eddig állandó kiadási rovat-

¹⁾ D. Gerhard János. Regensburg. 1675. a 142-ik zsolttárhoz!

kat képeztek és most is képeznek a selmeczi lyceum, a theologiai akadémia, a szarvasi fő- és a besztercebányai algymnasiumnak adandó kerületi segélyösszegek. Teljes joggal, mert ezen tételek közgyűlési határozatokon alapulnak. De mit keres ott Ujvidék addig, míg annak segélyeztetése iránt a kerület kötelezettséget nem vállalt?

A feleletet ezen ellenvetésre alkalmasint azon felvilágosítással fogják akarni nyújtani, hogy ezuttal egy új bevételi tétel, a br. Baldácsy-alap az, mely a kiadásban elosztás alá kerül. Ugyde a kiadásban ennek megfelelőleg ott áll a „pusztuló s inséges egyházak gyámolítására“ felvett 800 ft. S miután más egyház neve, mely gyámolításra előjegyeztetnék, fel nem vétetett: miért csupán kizárólag Ujvidék?

Nem akarok most sejtésekbe, egybevetésekbe bocsátkozni, egyszerűen mint visszaélést regisztrálom Ujvidéknek a költségvetés általi kiemelését. Ez ellen az esperességeknek annál inkább kötelességök felszólalni; mert ha ez így halad, akkor egykor „a csekélyebb fizetési lelkészek javadalmozásának“ rovata is megszűnik egy-egy kegyelt név feltűnése által: megkönyítvén ekként a kerületi közgyűlés által a segélyek kiosztásának tervezetére kiküldendő bizottságok eljárását.

Gaal Mihály.



BELFÖLD.

A brassói ág. hitv. ev. magyar esperességből.

III. Gyámintézeti visszás dolgok.

Az erdélyi ág. hitv. ev. magyar gyámintézet — fájdalom két évi fennállása óta — úgyszólván tengéletet él. A lelkes és áldozatkész alapító, törzs, rendes és pártolótagok túlnyomó s tekintélyes része — több irányból tudom, hogy általában véve nincsen megelégedve a gyámintézeti ügyek vezetésével, de egyszersmind nincsen kellőleg megmegnyugtatta — a kitűzött kettős nemes cél elérhetése iránt sem.

Mi tagadás benne, az elégedetlenség jórészt onnan származik, hogy maga az intézeti elnök nem igen respektálja a megerősített alapszabályok §§-ait.

Bizonyossága ennek a jelen év márczius hó 25-én Csernátfaluban megtartott közgyűlés, hol az elnöki megnyitó beszéd — az alapszabályok ellenére — a zsúfolva megtelt nagy templom közönségét, a többek közt az ev. magyar esperesség kicsinylésével, s annak megalakulási nagy munkáját holmi érdekszövetség és pajtáskodás vádjával is traktálta. (Megjegyzendő, hogy az említett elnök nem akarta a brassói ev. magyar esperesség megalakítását a tiszai ev. egyházkerülethez csatoltan; hanem neki — a döntő nagytöbbséggel szemben — egyedül „külön szövetség és pajtáskodás“ kellett volna. Most a 11 ev. magyar hitközséget mindenáron — az évtizedek óta kipróbált és minden irányban súlyosan érzett szász-hatalmi nyomás és hátrahagyott nyűgei alá akarta helyezni, hogy így a mostoha gyámkodás — mint azelőtt, ugy ezután is — tarthassa békóba verve a szellemet, a magyar érületet s az egyházak szabad fejlődését.

Bizonysága ennek a gyámintézet alapító, törzs és rendes tagjainak nevük fel nem olvastatása; holott ennek a tárgysorozat szerint 2-ik főpontnak kellett volna lenni a közgyűlésen. E szerint ma tényleg senki sem tudja, hogy hány tagja van a gyámintézetnek, de azt sem, hogy voltaképpen kik fizették be 2 évi 50—10 és 1 frt díjjárulékaikat?

Bizonysága ennek az évi számadás hiányos előterjesztése, a mennyiben még általános számokban sem lett kimutatva, hogy 2 év alatt hány tagja van a gyámintézetnek, hogy ezek közül hány fizetett, hogy mennyi ez időszereint a be nem folyt hátralék, és hogy pártoló tagsági czímen a 11 hitközségből hány tagtól és mily összegek folytak be? Ott csak egy általános befolyt főösszegről lehetett hallani és ezzel a két évi számadás kezdődött és végződött is!

Bizonysága ennek a „segélyzések tárgyában“ hozott törvénytelen határozat. Mert az alapszabályok 17-ik §. ellenére ezen tárgy az állandó választmánynál elő se fordult — s mi több annak a tárgysorozatba történt felvétele — és maga a hozott határozat: homlokegyenest ellenkezik az alapszabályok 19-ik és 20-ik §§-aival.

Bizonysága annak az 1887-ik év február hó 2-án kelt elnöki meghívó kibocsátása, és az ezen év márczius hó 15-én tényleg megtartott közgyűlés szabályellenes határidejének kitűzése. Mert az alapszabály 14-ik §-a határozottan ezt mondja: „A közgyűlés ideje az elnök által két hóval előbb a fiókintézeteknek, az alapító, törzs és rendes tagoknak tudomására hozandó.“

Nemde ezek hallatlan és méltán megrovandó visszás dolgok?!

Mentsd meg uram az erdélyi ág. hitv. ev. magyar gyámintézetet ezutánra — az ilyen félszeg és visszás ügyvezetéstől. Hiszen a magyar egyházközségek és a magyar tanulók segélyezése, mint alapszabály szerint kitűzött kettős nemes és nagy czélok: valóban több lelkiismereteséget és buzgóbb munkásságot követelnek!

IV. A brassói ág. hitv. ev. egyházmegyei lelkészi-kör alakuló gyűlése, 1887. máj. 4-én.

Jelen volt 7, távol pedig 4 lelkész.

1) Főesperes ajánlatba hozza a lelkészikör megalakulását. A lelkészikör ideiglenesen megalakult és elnöke Moór Gyula főesperes, jegyzője pedig Fejér Gyula lelkész lett.

2) Tárgyalás alá került a körü gyűlések számának meghatározása. E tekintetben a jelen voltak évente — január, április, július, október hónapokban — 4 rendes gyűlés tartását határozták el.

3) Elnök ajánlatba hozza a lelkészikör részére alapszabály-tervezetet készíteni. A gyűlés az ajánlatot elfogadva, ennek kidolgozásával — ez év június végeig — az elnökséget megbizza.

4) Felmerült a gyűlések helyének meghatározása. E tekintetben a gyűlés — mint központot — Brassót választotta tanácskozási helyéül.

5) Elnök felhívja a gyűlés tagjait, hogy általánosságban határozzák meg a lelkészikör működését. A gyűlés határozatilag kimondja, hogy a lelkészi értekezlet munkaköre kiterjed minden a papi hivatal körébe tartozó ügyekre és kérdésekre.

6) Elnök ajánlatba hozza a lelkészeket illető szak-

lapok és könyvek megrendelését. A gyűlés szaklapokra és könyvekre — tagsági díj czímen — évente és fejenként: 4 forintot fizetni határozott.

7) Elnök az alapszabály-tervezetre való tekintettel kéri a lelkészikör tisztviselőinek számát meghatározni. A gyűlés a tisztviselőket: elnök, jegyző, könyvtárnok és pénztáros személyében állapította meg, de a 2 utóbbi állást a jövő gyűlésen tölti be.

8) Elnök az 1887-ik év május hó 4-éig bezárólag kimutatja a papikör pénztára állását. A bevétel 10 frt. A kiadás 85 kr. Az összes vagyon 9 frt 15 kr. Ezen számadás helybenhagyatván aláíratott és a nevezett összeg a legközelebbi gyűlésig elnök kezeibe tétetik le.

Több tárgy nem vétetvén elő, a gyűlés véget ért,

V. A brassói ág. ev. magyar esperesség 11 hitközségének lélekszám kimutatása az 1886-ik. év szept. hó végével.

1. Hosszúfalu	1400 fi,	1410 nő,	. . .	2810 lélek.
2. Tatrang	1159 "	1224 "	. . .	2383 "
3. Türkös	1006 "	935 "	. . .	1941 "
4. Csernátfalva	868 "	942 "	. . .	1810 "
5. Pürkerecz	818 "	986 "	. . .	1804 "
6. Apáczta	640 "	653 "	. . .	1293 "
7. Bácsfalva	614 "	663 "	. . .	1277 "
8. Zajzon	618 "	599 "	. . .	1217 "
9. Krizba	594 "	543 "	. . .	1137 "
10. Brassó	423 "	467 "	. . .	890 "
11. Ujfalu	437 "	440 "	. . .	877 "
8577 fi, 8862 nő,				. . . 17437 lélekszám.

r. l.

Egy kis arányt! — Ezelőtt való években olvastam ezen becses lapokban a barsi esperesség egyik nt. lelki pásztorának cikkét, melyben fájdalomosan hangsúlyozta az egyházakra rótt fizetéseket, mivel — mint mondja — nem minden egyház bir egyforma tehetséggel, s a kivetés nincs mindég a r á n y l a g véve a népességhez és a jövedelemhez. S szerintem is tökéletes igazsága volt. De azt legjobban csak az tudja megbírálni a ki szegény, adós és kevés lélekkel bíró egyház tagja, még hozzá kevésbé tehetők is, mint a mi főthi ev. egyházunk.

Én is, tartózkodva bár, de a lelki nyughatatlanság viszketegetől kényszerítve vagyok bátor felhozni egyházunk helyzetét, mely a csak nem rég épített (1872) templomot, s vett egy házat lelkész laknak, ugy szinte az egyház anyásítódott. Ezekből felmaradt adósság még mindig nyomja vállainkat. Később pedig egy tanítói alapot kezdünk gyűjteni. Erre is megfeszítjük erőnket a kítől mi telik, de kevesen vagyunk, így a legjobb akarat mellett sem tehetünk sokat, pedig erre is nagy szükség volna gyermekeink érdekében, hogy ev. egyházunk jövője biztosítva legyen, különösen most, midőn már Főthra is ellátogatnak a nazarenusok szenteskedni.

Ha elgondoljuk azt, hogy a nagy párbérfizetés mellett sem bir az egyház megtakarítani semmit sem (különösen most midőn e 280 lélekre úgy rá van róva mind a tanítói nyugdíj 12 frt, — holott rendes tanítóval nem is birunk — mind pedig az özv. árva intézetre 12 frt, mint 5—600 lelkes régi egyházra, kinek talán egyéb jövedelme is van) aggodalommal kell nézni a jövő elébe. Félős, hogy az ilyen egyház a mely nem abból ad a mi je van, hanem midenét

oda adja, könnyen úgy járhat, mint az a húr, melyet erősen felhúznak.

A mi egyházunknak — minthogy csak nem rég keletkezett — más jövedelme nincs, mint a fillérek. Így számadáskor ott vagyunk, hogy a szigorú gazdálkodás mellett is annyi a kiadás, mint a bevétel, maradvány semmi. Most az a kérdés: Miből és mikor fogjuk letörleszteni az adósságot? Jóllehet a szentírás szerint az Úr szegénynyé tehet, meggazdagíthat és felmagasztalhat 1. Sám. 2. 7. De még is talán jó volna más arányt venni az egyházakra röt fizetésekre nézve is, hogy a nevezett intézetek is — mint jó czélúak — megnyernék azt az összeget, mit így nyerne. s a gyengébb egyházak is jobban bírnák a terhet viselni és magukat fenntartani.

Meg van a névtárban az egyházak lélek száma, s a szerént kivetni a fizetést. Ha politikai községnél szem előtt tartják Luk. 12. 48. v. idevonatkozó tartalmát, mennyivel jobban kellene ott, hol építik az Isten anyaszentegyházát, mely azon alapul.

Ha egy 280 lelkes új egyház fizet 24 frtot évente, mi esne akkor egy 3—4 vagy 8000 lelkes régi egyházra, kivált ha még mellék jövedelmei is vannak? Jól tudom, hogy nem is azt fizeti azaz egyház, amit ily gyenge, de semmi esetre sem fizeti az arányt.

Fájdalom szomorít bennünket, ha látjuk, hogy nálunk más hitfelekezet lelkészeinek rezidentiái, vannak az ev. lelkésznek pedig csak egy igénytelen lakása, mit ugyan ma-holnap okvetlenül fel kellene építeni, ha tehetségünk volna és adósság nem terhelne bennünket. Gazdálkodáshoz pedig nincs remény.

Van ugyan filiája is Főthnak, de az csak olyan mint az embernek a faláb, mely (hogya a testnek fájdalma van) nem érez semmit. Volt már három lelkész választás s más oly költség a mi érdekelte volna a Filiát is, de azt mind az anya viselte, nem számíthat semmit a filiára. Szegény az anya, szegényebb a leánya. Ha az áldott egyletektől nem jött volna eddig is segítség, nem birta volna fizetni az egyház a kamatokat sem, mivel semmi jövedelemforrása nincs.

Valaki azt mondhatná, hogy miért építettünk és anyásítottunk? Nem volna adósság. Igaz: de azt ismét az egyház érezte, hogy a két erős egyház között mindég a miénk húzta a rövidebbet.

Nem is azért tette magáévá egyházunk az anyásítási kérvényét, mintha elég erősnek érezte volna magát arra. Nem, sőt inkább ez által gondolta az erősbödést elérni s ez által akarta megvédeni az Úr eme kis sionját az enyészettől, bizva az Úr Isten megsegítő kegyelmébe Esaiás 41. 13. v. szerint. Nem is volna nagy baj jó kormányzat mellett, csak egy kis jövedelem forrás volna, és arány a kivetéseknél amaz ismeretes szent irási idézet szerint 1. Kor. 14. 40. v.

K.

VEGYESEK.

— IV. Eperjes számára. Kollégiumnak. Gyülekezetnek.			
Czeplédi egyh. gyűjtése	27 frt 64½ kr.	27 frt 64½ kr.	
Hecsko Pál	1 " — " — " — "		
Pozsonyi gyülekezet	50 " — " 50 " — "		
III. Kimutatás	18 " — " 7 " — "		
Összeg:	96 frt 64½ kr.	84 frt 64½ kr.	

— Főtisztelendő dr. **Geduly Lajos**, püspök úr június hó 29-ikén lélekemelő ünnepélyes cselekvényt végzett. Ugyanis e napon felszentelte a **modori tót aju** gyülekezet új épített tornyát új harangjaival és új orgonájával. Az ünnepély leírását jövő számunk hozza.

— **Az eperjesi** ev. ker. Collegiumban coll. igazgatóvá a jelenlegi igazgató **Hörk József** újra választható nem lévén, mert a coll. szervezet tiltja egy ugyanazon egyénnek kétszer egymásután való megválasztását, — **Hazslinszky Frigyes** akad. r. tag, gymn. tanár választatott. **Gymnasiumi** igazgatóvá ugyancsak egyhangulag **Ludmann Ottó** választatott.

— **Az eperjesi** ág. hitv. evang. leégett **templomra** eddigelé következő kegyadományok folytak be: O-kéri evang. egyház 29 frt, Stadler-Schwarz Louisa Sopron 50 frt, franczföldi olvasó-kör (Torontál) 5 frt, Bielek László Eperjes 50 frt, Bielek Elize 10 frt, nagy-sárosi műmalom-részvénytársulat 50 frt, Hutter Düring Budapest 12 frt 50 kr, Kéler Teréz Budapest 12 frt 50 kr, Bielek Miksa 2 frt, rima-brezói evang. egyház 2 frt 2 kr, Flórián Jakab Eperjes 5 frt, kézmárki evang. egyház 33 frt 54 kr, franczföldi evang. egyház 10 frt, Haffner Hermina, lelkész-özvegy, Bonyhád 2 frt 50 kr, Kolbenheyer Amália Karlsbad 5 frt, debreczeni evang. egyház 17 frt, Raisz Antal 15 frt, locsmándi evang. egyház (Sopron) 40 frt 35 kr, Just Samu István, lelkész, Sztrázsa 2 frt, rozsnyói evang. egyház 31 frt 50 kr. Weisz Adolf Bécs 20 frt, nagy-szombati evang. segélyegylet 5 frt, Kalenda János Nagy-Szombat 2 frt 50 kr, bártfai magyar-német evang. egyház 11 frt, Kéler Napoleon Budapest 50 frt, rév-komáromi evang. egyház 8 frt, Engel Ignác 5 frt, liptó-vihodnai evang. egyház 9 frt 33 kr, Aleman Ferencz kir. tanácsos és leánya Adrienne Bécs 25 frt, Denkstein Alfons cs. kir. altábornagy Bécs 20 frt, sáros-plavniczai evang. egyház 3 frt 65 kr, budapesti (budai) evang. egyház 26 frt, Jólsvai evang. egyház 10 frt 67 kr, cserencsényi evang. egyház 2 frt 3 kr, kis-szebeni magyar-német evang. egyház 6 frt 37 kr, besztercebányai dal- és zeneegylet 45 frt, glozsáni evang. egyház 26 frt 85 kr, kőlcsei evang. egyház 1 frt, Dr. Schmidt Gyula Eperjes 35 frt, Dr. Markó Sándorné Rozsnyó 5 frt, hód-mező-vásárhelyi evang. egyház 10 frt, Draskóczy Lajos, lelkész, H.-Mező-Vásárhely 5 frt, osztrolukai evang. egyház 5 frt, Hurta György, lelkész, Osztroluka 1 frt, Reil Pál lelkész és neje Abelova 5 frt 50 kr, bártfai tótajku evang. egyház 3 frt 71 kr, kemenes-högyési evang. egyház és annak lelkésze Hering János 2 frt, simonyi-i evang. egyház (Vas) 1 frt, budapesti evang. egyház Schranz János lelkész utján 33 frt 33 kr. Összesen 768 frt 85 kr. Eperjesen 1887. június 28. **Setehlo János**, főesperes. Jegyzet: A Collegiumra gyűlő adományok külön mutattatnak ki. — Szt.

— **Az eperjesi** tűz által sokat szenvedett egyház és kollégium részére nt. Török József ev. lelk. úr felhívása következtében czeplédi egyházában következő adakozások folytak be: czeplédi egyház pénztára 10, Török József 4 frt, Botko M. 30 kr., Löwl Antal 1, Klein Ferencz 1 frt, Mikolay János 20, Balog József 20, Métyo Pál 30, Tiszavölgyi Péterné 50, özv. Jancsó Istvánné 50, Udvardi Pál 40, Kolofant József 50 kr., Udvardi Károly 1 frt, Lédeczy Mihály 50, Tóth István 40 kr., Gombos Károly 2 frt, Ad. 10 kr., Kovács László 1 frt, Kovács Lászlóné 50, Házas Mátyás 50, Kintler Géza 30, N. N. 30, Elefánti József 50 kr., Dr. Gombos Lajos 2, Matolesy 1 frt, Cserovszki Károly 20, Zámolyi Józsefné 50, Kovács József 30, Kizsel Mihály 20, Tallas Sándor 20, Zsarnótrai János 20, ifj. Kmetz István 20, Török János 15, Métyo Mária 20, Holéczi Károly 40, Kizsel István 10, Matuszidesz István 20, Ivánka József 10, Erős Béla 20, Kazai Mihály 20, Csörgey Sándorné 20, Vágó Károly 20, Raffay György 20, Kazaji Pál 04, Vosgyák Pál 20, Raffay János 30, Várótzai László 20, Markovits József 20, Mihálik Ferencz 50 kr., Elefánt László 1 frt, Fucskó Mihály 40, Rafai Károly 50, Rózsa András 20 kr., Szomorú János 1 frt, Vermes András 10 kr.,

Alexy Lajos 1, Mészáros János 1 frt, Laszy György 1.50 kr., Jancsó Imre 40, Raffai Benő 20, Vágó László 10, ifj. Halász János 20, Hantz János 20, Ancsó Sándor 20, Benke József 10, Szokol György 20, Vermes Mihály 50, Vermes István 30, özv. Szokol Jánosné 20 kr., özv. Vermes Andrásné 1 frt, Holko Pál 20, Otsai Ferencz 20, Sztanyik Kálmán 40, Kugra András 10, Elefant György 50, Csabai 20, Holko János 20, Kovács Gusztáv 30, Keller Pál 20, Elefant Sándor 40, Srojka János 40, Mikolay Sámuel 30, Dávid István 20, id. Halász János 50, Kiszél András 50 krt, Schwegele József mérnök 1, Oroszy Frigyes 1, id. Gombos Pál 2, Gombos Vilmos 2 frt, összesen 55 frt 29 kr., azaz ötvenöt frt huszonkilencz kr. o. ért.

— **Beküldetett a rozsnói kerületi ág. h. ev. felső leányiskola értesítője** az 1886/7 tanévről, közli Lehr Emma igazgató. Tartalma: 1. Az iskola létrejöttének története Lehr E. tollától, melyben röviden s szépen ecseteli az iskola előállítását s röviden rámutat az első évre, melyből „bátorságot meríthetünk a további munkára.” 2. Az alapítók, adományozók és rendes tagok névsora. 3. Az iskolások tagjai. 4. Tantestület. Tanárok: Lehr Emma igazgató (német nyelv és irodalom, egészségtan, történelem, rajz). Hajcsi Kornelia (magyar nyelv és irodalom; földrajz, természetrajz, háztartás, torna). Sipos Mari

(kézi munka). Hajcsi Anna (számtan). Polónyi Károly, főgymn. tanár (vegy- és ásványtan). Dendely Samu, sl. (vallás) és ft. Czékus, püspök (egyházi ének). 5. Tananyag: az imént említettek. (Ezekon kívül zene, ének, rajz, külön nyelvek stb.). 6. A tanóra terv átnézete azt mutatja, hogy két osztályba hetenkint összesen 61 óra tartatott. 7. A tanulók névsora azt mutatja, hogy az intézet összes növendékeinek száma az első éven 50 volt! (mennyire hézagpótló volt tehát életbeléptetése!). Majd 8. a tanulók korára, vallására, nyelvére, állására stb. vonatkozó rovat után — végül a 9. pont alatt iskolai értesítést hoz a 1887/8. tanévre, melyet egész terjedelmében a szülők és érdeklődők számára az évi zárünnepély és vizsgálatról szóló jelentéssel együtt lapunk jövő számában közlünk.

— **Gyász eset.** — **Dr. Masznyik Endrét,** a pozsonyi theol. akadémia derék tanárát lesújtó csapás érte; június 30-án d. u. 2 órakor, életének 25., házasságának 4-ik évében elhunyt ifju neje szül. **Tellyesniczki Ilona,** kiben a férj a szó legnemesebb értelmében hű léttársat, két kicsike gyermeke legjobb anyját veszített. — A sokat szenvedett nyugodjék békében, a gyászolókat vigasztalja az Urnak kegyelme.

P á l y á z a t.

Ág. hitv. ev. külföldi egyetemre menő több rendbeli hittanulónak és tanárjelöltnek való ösztöndíjra.

A Glosius Sámuel és Dániel-féle alapítványt a pesti ev. ág. hitv. egyháznál kezelő bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a föntirt alapítványból külhoni egyetemeken tanuló ág. hitv. ev. lelkészi, vagy pedig gymnasiumi tanárpályára készülő ifjak számára több rendbeli, egyenkint 210 német bírod. markból álló ösztöndíj fog a jövő 1887/88. tanévre kiosztatni. — Ezen ösztöndíjak egymásutáni két éven át élvezhetők.

Az elnyerhetőség feltételei:

1. Ha hittani jelölt a folyamodó, akkor már is két évi folyamot jól végzett legyen valamely magyarhoni protestáns theologiai intézetben.

2. Ha tanári pályára készül a folyamodó, akkor az érettségi bizonyítvány kelte után már két évig honi vagy külföldi magasabb intézetben a maga választott szakában jó sikerrel tanult legyen.

3. Azonkívül mindenki folyamodó a választott pálya különbsége nélkül legyen:

a) magyarországi születésű és ágostai hitvallású;

b) a magyar nyelvet tudományosan ismerje, helyesen írja és beszélje, mely körülmény hiteles külön bizonyítvány által igazolandó be;

c) legyen feddhetlen erkölcsi jellemű és jeles szorgalmu.

Ennélfogva felhivatnak ezennel külhoni egyetemeken levő mindazon lelkészi- vagy tanári jelöltek, kik már egy év óta a Glosius Sámuel és Dániel-féle ösztöndíjak élvezetében vannak, hogy ha még további egy évre külgyetemeken maradni és az ösztöndíjakat élvezni óhajtásuk: azt az előttük tudva levő feltételek teljesítése mellett 1887 szeptember 30-ig alólírott bizottsági jegyzőnél kérvényileg jelentsék be.

Felhivatnak továbbá mindazon külegyetemeken tanuló vagy oda még csak ezután kimenni szándékozó lelkészi- s tanárjelöltek, kik a fennebb részletezett minőségi feltételeknek meg bírván felelni, ilyen ösztöndíjat a jövő 1887/88. tanévben élvezni óhajtanak, hogy a fent megirt kellékeknek kétségtelen beigazolására akár eredetiben, akár

hitelesített másolatban melléklendő tanodai — ha van, candidaticumi — vagy egyetemi és egyéb bizonyítványokkal ellátott, az alább kikötött tanítási kötelezettséget is tartalmazó, sajátkezűen irt és aláírt, lakhelyüket és az utolsó posta-állomással jegyzett kérvényeiket f. 1887 é. szeptember 30-ig való záríró előtt (melynél később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek) bérmentve és lepecsételve alólírott bizottsági jegyzőhöz, (Budapest, V. nagykorona-utca 3. sz.) küldjék be.

A megszavazott ösztöndíjat a díjnyertes hit- és tanárjelöltek nem a tanév elején, hanem csak annak második fele kezdetén, miután bizonyítványukat az illető egyetemen sikerrel töltött első félévről és egyszersmind a második félévre lett beiratásuk felől is (Frequentations Zeugniss und Anmeldungsbogen) a 210 ném. bir. markból szóló sajátkezű nyugtájukkal együtt előlegesen beküldötték, fogják posta útján bérmentesen megkapni, mi végre szükséges, hogy egyetemi lakásukat a nyugta beküldésekor pontosan megírják.

A ki ezen hit- és tanárjelölti ösztöndíjat már egy évig húzta, a rákövetkező évre is annak élvezetében csak úgy maradhat meg, ha reá újabban is érdemesnek tapasztaltatott, ha továbbá már az első évben a philosophiát, beleértve a philológiát és kivált erkölestani philosophiát is, szorgalommal tanulta, s a második évben is tanulja; végre ha magát előre arra kötelezte, hogy a külegyetemen töltött ösztöndíjas két esztendő után a hazába térve, a pesti ág. ev. magyar-német egyházgyülekezet tanodájában, ha kívántatni fog, mérsékelt díj mellett egy évig segédtanári hivatalt viselend.

Kelt Budapesten. 1887. június 15-én.

Zsigmondy Jenő, jegyző.

Büsbach Péter, elnök.